



12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi Açılış Konuşması

**Ersin Özince
Yönetim Kurulu Başkanı
Türkiye Bankalar Birliği**

İstanbul, 20 Temmuz 2008

Organizasyon Komitesi'nin değerli başkanı,
Sayın katılımcılar,

12'nci Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi'nin açılış konuşmasını yapmak üzere Türkiye Bankalar Birliği Başkanı sıfatıyla beni buraya davet ettiğiniz için teşekkür ederim, bu konuşmayı yapmaktan mutluluk duyuyorum. Ayrıca Ortadoğu ve Balkanların en büyük askeri müzesi olan, Harbiye Askeri Müzesi'nde sizlere hitap etmekten ayrı mutluluk ve onur duyduğumu ifade etmek isterim.. Bu güzide topluluğa seslenme fırsatı verdiği için Sayın Prof. Dr. Oktay Güvemli'ye teşekkür ederim.

Değerli konuklar,

Bizans ve Osmanlı uygarlıklarının izlerini taşıyan, üç büyük imparatorluğa başkentlik yapmış İstanbul'a, Avrupa ve Asya'nın birleştiği kente hepiniz hoş geldiniz. İstanbul'un, 2010 Avrupa Kültür Başkenti unvanını almasına 1,5 yıl gibi az bir süre kala bu önemli organizasyonu burada gerçekleştirmek bize büyük bir mutluluk veriyor. Tarihin beşiği, kültürlerin ve kıtaların birleştiği bu güzel şehirde hoşça vakit geçirmenizi dilerim.

Saygıdeğer Konuklar,

Tüm dinleri, ırkları, dilleri, sesleri hoşgörü ile bünyesinde barındıran İstanbul'un bir eşinin daha bulunmayacağına sanırım sizler de katılırsınız. Napolyon'un dediği gibi "Dünya tek bir ülke olsaydı, başkenti İstanbul olurdu". Ben de bu söze katılıyorum.

İstanbul, imparatorluklar başkenti olduğu sıralarda devletin yanında dinlere de merkez olmuş; kentte, Hıristiyan dünyasının önemli kilise ve manastırları inşa edilmişti. İstanbul, fethini takip eden yüzyıl içerisinde sanat eserleri, camiler, saraylar, okullar ve diğer tesislerle donatıldı ve varolan kültürel doku Osmanlı-Türk kimliğinin eklenmesiyle zenginleşti. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u aldıktan sonra şehirde sosyal hayatın ve ticaretin gelişmesine büyük önem vermiş ve çarşılar, dükkanlar, hanlar, bedestenler, hamamlar, evler, camiler yapılmasını emretmişti. Fatih'in yaptırdığı Cevahir Bedesteni, Sandal Bedesteni gibi ticaret merkezleri İstanbul'un ticaret hayatına canlılık getirirken, Yeni Bedesten de denilen Kapalıçarşı, zengin dokusunu ve canlılığını bugüne kadar korudu.

Yüzyıllar boyunca İstanbul'un ticaret hayatının merkezi konumunda olan Kapalıçarşı, kültürle ticaretin iç içe geçtiği, yüksek sanat eserlerinin alınıp satıldığı bir merkez olarak İstanbul'un sosyal hayatında da önemli bir yer tuttu. Kapalıçarşı, bugün bile insanı şaşırtan büyüklüğü, içerisindeki ekonomik



faaliyetin canlılığı ile İstanbul'un geçmiş yüzyıllardaki ekonomik açıdan merkezi konumuna ilişkin önemli bir gösterge niteliğindedir.

İmparatorluğun başkenti, onun yaşadığı farklı devirleri en iyi şekilde yansıtan eserleri, olayları ve sembolleri de bünyesinde barındırarak bir anlamda gelişmelerin de başkenti oldu. İmparatorlukla birlikte halifeliğin de merkezi olmasından, İbrahim Müteferrika'nın ilk matbaayı kurmasına; ıslahatlardan isyanlara; mimarlık, matematik ve nakkaşlık gibi sanat ve bilimin çeşitli alanlarında yaşanan atılımlardan, kapitülasyonlarla gelen ekonomik sıkıntılara dek bir dizi tarihsel olayın ve gelgitin merkezinde hep İstanbul yer aldı.

Bu ticari canlılığın ve sınıai kısırdanmanın bir yansıması, kentin yöre ekonomisi için bir kavşak noktası olarak öne çıkmasıydı. Bursa'nın havlu ve giysi üreticileri, tüm Rumeli illerinin ve Anadolu'nun sepetçileri, saraçları, ipçileri, saatçileri, kuyumcuları vb. ürünlerini dönemin gelişmiş pazarıyla buluşturabilmek için İstanbul'a koştu.

Şehrin kendi içinde oluşan pazar potansiyelinin yanı sıra, önemli ticaret yollarının üzerinde bulunması bu potansiyeli oldukça genişletti. Bir yandan ipekisinden şalina, baharatından halısına Irak'tan, İran'dan, Şam'dan, Hint diyarlarından gelen ürünler, diğer yandan Lyon, Leipzig gibi batılı kentlerden gelen mallar, İstanbul'un dünya ticaretinde bir kavşak noktası olarak öne çıkmasını sağladı.

Sonuçta doğu ile batı arasındaki ticari alışverişin buluşma noktasında hep İstanbul yer aldı. Bu özelliğiyle bakıldığında, Türkiye Cumhuriyeti'nin piyasa ekonomisiyle işleyen bugünkü modern birikiminin nüveleri de bu kentte oluştu.

Pazardaki hareketlilik, düşünce hayatında da piyasa tartışmalarının doğmasına yol açtı. Osmanlı "Serbest-i Ticaret"le ve "Usul-ü Himaye"yle, güncel terimlerle söyleyecek olursak liberalizmle ve korumacılıkla İstanbul'da tanıştı. Araştırmacı Tefik Çavdar'ın "Türkiye'de Liberalizm, 1860-1990" adlı çalışmasında aktardığına göre, bizdeki ilk klasik ekonomi kitabını "Mebadi-i İlm-i Servet-i Milet" adıyla kaleme alan Sakızlı Ohannes Paşa, Harbiye ve Mülkiye'deki hocalığı sırasında, serbest pazar düşüncesini ve "rekabetin, sanayiin hareketini sağlayan gerçek unsur olduğunu" anlatmaya başladı. Daha sonra, Cavid Bey liberal ekonomik düşüncüyü savunurken, İttihat ve Terakki'nin maliye nazırı olarak bir yandan da kısmen uygulamaya başladı.

Neticede 1800'lerin ikinci yarısından itibaren serbest piyasanın tartışılmaya ve kısmen uygulanmaya başlaması, önce Tanzimat Fermanı ardından Meşrutiyet gibi hukuki, siyasi ve idari düzenlemelerle birleşince, Osmanlı'nın o dönemdeki güç kaybına rağmen, bu topraklarda doğmakta olan yeni bir gücün, yeni bir dönemin habercisi oldu.

Genç Cumhuriyet, İstanbul'un tarihi ve coğrafi konumuyla edindiği ekonomik ve kültürel zenginlikleri, tüm Anadolu'yu saran yeni bir uyanışla, çağdaş uygarlık hedefi ve bunun gerektirdiği reformlarla, rekabetçi ekonominin temel ilke ve uygulamalarıyla yepyeni bir düzeye taşımaya hazırды.



Asya ve Avrupa kıtalarını ince bir boğazla birbirinden ayıran İstanbul, denizlerin ve karaların buluştuğu dünyanın bu eşsiz noktasında, geçmişte “Eski Dünya”nın merkeziken bugün de uluslararası bir sanayi ve ticaret merkezi olmayı sürdürüyor.

Değerli Katılımcılar,

Ülkemiz muhasebe tarihi açısından da büyük önem taşımaktadır. Bunun en önemli kanıtı M.Ö 1.500-2.000 yılları arasında Anadolu’da Hititler ve Mezopotamya’da Asurlar arasındaki ticari ilişkilere ait hesapların kil tabletleridir.

Batıya bir alternatif olarak sunulan, liberal ekonomi politikalarının ve muhasebe sistemlerinin yanında, Osmanlı çehresi altında anlam kazanmış, devletçi iktisat politikalarının bu topraklarda doğduğuna dikkatinizi çekmek isterim. Kongre süresince, sizlere sergilenecek olan Osmanlı İmparatorluğu’nun muhasebe dokümanları, muhasebe kayıt malzemeleri ile Genç Türkiye Cumhuriyeti’nin muhasebe uygulamalarının sahip olduğumuz görkemli tarihi zenginliğin bir göstergesi olduğunu düşünüyorum.

Dünya çapında gerçekleşen politik, ekonomik, sosyal, teknolojik ve insan kaynaklı değişimlerden etkilenmeksizin aynı kalan hiçbir meslek yoktur. Muhasebe mesleği, piyasada başarılı bir şekilde rekabet edebilen ve kamu çıkarını koruyan bir meslek olarak kalabilmesini, değişiklikleri öngörmesine ve değişikliklere liderlik edebilecek bir yapılanma içinde olmasına borçludur. Bu yıl on ikincisi düzenlenen Dünya Muhasebe Tarihi kongreleriyle, muhasebe tarihinin önemine dikkat çekilmektedir. Bu kongre, bu meslekteki potansiyelin ne kadar önemli olduğunun altını bir kez daha çizmektedir. Kongre boyunca yapılacak tartışmaların bu konulara yeni açılımlar getireceğine olan inancım ile size Türkiye’nin siyasi ve sosyal yapısı hakkında bilgi vermek, ekonomik ve bankacılık alanındaki gelişmeleri sizlere sunmak istiyorum.

Coğrafi konum, siyasi özellikleri; güçlü demokrasi ve hukuk sistemi

Değerli Konuklar,

Türkiye Asya ve Avrupa kıtasında yer alan 780.000 kilometre karelik bir coğrafyada bulunmaktadır. Üç tarafı Karadeniz, Ege Denizi ve Akdeniz ile çevrili bir yarımada görünümünde olan ülkenin sınır komşuları olan ülkeler Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Suriye, İran, Irak, Bulgaristan ve Yunanistan’dır.

Türkiye idari açıdan 81 ilden oluşan ve merkezi Ankara’da bulunan merkezi bir hükümet ile yönetilmektedir. Resmi dili Türkçe’dir. 71 milyon insanın yaşadığı ülkede nüfusun yıllık artış hızı yüzde 1,3’dür. Okur yazarlık oranı yüzde 92’dir. Ortalama yaşam süresi ise kadınlar için 74, erkekler için ise 69’dur.

Birleşmiş Milletler Örgütü, İslam Konferansı Örgütü, OECD ve OSCE’nin (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı) kurucu üyelerinden olan Türkiye birçok uluslararası çok taraflı foruma da katılmaktadır. 1949 yılından buyana Avrupa Konseyi 1952 yılından buyana NATO üyesi bir ülke olan Türkiye 1964 yılından günümüze AB’ye katılım müzakerelerini sürdürmektedir.



Türkiye Devleti bir Cumhuriyet'tir; üniter bir devlet yapısına sahiptir; parlamenter sistem ile yönetilmektedir. Yazılı bir anayasaya ve hukuk sistemine sahiptir. 1923 yılında Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasından sonra birçok kanun Avrupa medeni hukuk alanındaki kanunlardan iktibas edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı, yasama organı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından seçilmektedir. TBMM'nin 550 milletvekili bulunmakta ve milletvekilleri her beş yılda bir yapılan genel seçimler ile halk tarafından seçilmektedir. Başbakan hükümet politikasını uygulamak üzere TBMM tarafından atanmaktadır. Bakanlar Kurulu Başbakan da dahil olmak üzere 25 üyeden oluşmaktadır. Bakanlar Başbakan tarafından seçilmekte ve Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır.

Türkiye hukuk sistemindeki temel kaynaklar hiyerarşik düzende Anayasa, yasalar, uluslararası antlaşmalar, kanun hükmünde kararnameler, Bakanlar Kurulu kararları, tüzük, yönetmelik ve tebliğlerdir. Anayasa en üst hukuk normudur. Başta yasalar olmak üzere hiç bir hukuk kaynağı Anayasa'ya aykırı olamaz. Yasama yetkisi Anayasa'ya uygun olarak TBMM'ne verilmiştir ve devredilemez. Türkiye'de yasaların TBMM İçtüzüğü'nün Anayasa'ya uygunluğu Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenmektedir. Anayasa Mahkemesinin kararları bağlayıcıdır. Türkiye Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarını yüksek mahkeme kararı olarak kabul etmektedir.

Piyasa ekonomisine dayalı, güçlü büyüme potansiyeli

Değerli konuklar, bu aşamada sizlere Türkiye'nin ekonomi tarihi ve politikası hakkında bilgi vermek istiyorum.

Türkiye Cumhuriyetinin ilan edildiği 1923 yılından 1980'li yıllara gelinceye kadar geçen dönemde ekonomi politikasının önceliği kalkınmanın sağlanması ve bunun için gerekli alt yapı yatırımlarının yapılması, temel alanlarda üretim gücünün yaratılması olmuştur. 1960'lı yıllara kadar olan dönemde ekonomi dışa kapalıdır, ana girişimci devlettir. Siyasi hayatta, çok partili döneme geçilen 1960'lı yıllardan sonra, ekonomide özel sektör daha fazla rol almaya başlamış, ithal ikamesinden planlı ekonomiye geçiş başlamıştır. Bu yıllar, aynı zamanda özel bankacılığın da gelişmeye başladığı bir dönemdir. Günümüzde faaliyetini sürdüren bankalarımızın önemli bir bölümü bu dönemde kurulmuştur.

1980'li yılların başlangıcı Türkiye ekonomisi ve siyasi hayatı açısından çok önemli bir dönüm noktasıdır. Bu dönemde, dünyada yaşanan güçlü akımlara uygun olarak piyasa ekonomisine geçilmesine karar verilmiştir. Kapalı bir yapıdan dışa açık bir yapıya ve planlı ekonomiden piyasa ekonomisine geçen Türkiye ekonomisi 1980'li yıllardan itibaren olağanüstü bir performans göstermiştir. Bu dönemde piyasa ekonomisinin güçlenmesi ve etkin çalışması için kurallar değiştirilmiş, finansal piyasalar oluşturulmuş ve bankacılık sisteminin büyümesine yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Ne var ki, 1990'lı yıllarda ekonomik performans kötüleşmiştir. Uluslararası piyasalarda, özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaşanan krizler ve içeride siyasi alandaki zafiyetlerin de etkisiyle istikrarı temin eden bir ekonomi politikası uygulanamamıştır. Bu dönemde enflasyon çok yüksek kalmış ve kronik bir



nitelik göstermiştir, kamu kesimi borçlanma gereksinimi büyümüş, borç stoku hızla artmış, para ikamesi hızlanmıştır, finansal sektör çok küçük kalmış, bankaların mali bünyeleri zayıflamıştır.

Makro dengesizliklerin büyüdüğü, finansal sektörün küçük ölçekli ve sığ kaldığı bir ortamda piyasa mekanizmasının etkin çalışamayacağı anlaşıldı. Piyasa mekanizmasından vazgeçilmedi, sistemin daha iyi işlemlerini sağlayacak önlemlerin uygulanmasına karar verildi. Bu önlemlerin özünde, büyümeyi yüksek hızda ve sürekli kılacak bir faaliyet ortamının yaratılması vardır. Bu nedenle, fiyat istikrarının sağlanması, mali disiplinin oluşturulması ve güçlü bir finansal sektörün yaratılması amaçlanmıştır. Nitekim, Türkiye ekonomisindeki uygulama stratejisi 2000'li yılların başlarından itibaren değişmiştir. Öncelik istikrar ve yapısal reformların gerçekleştirilmesine verilmiştir. Bu değişimin en önemli göstergesi ise kuralların, davranışların ve denetim kavramının değişmesi olmuştur. 2002-2007 döneminde istikrarın sağlanması ve AB'ye tam üyelik sürecinde önemli adımlar atılmıştır.

Temel hedefler istikrarlı ve sürdürülebilir büyüme, rekabet artışı, insan kaynaklarının gelişimi ve artması, sosyal altyapının güçlendirilmesi, bölgesel kalkınma farklılıklarının azaltılması, kamu sektöründe iyi yönetişimin yaygınlaştırılması ve fiziki altyapının iyileştirilmesi olarak sayılmaktadır. Günümüzde uygulanmakta olan ekonomi politikasının temel unsurları şunlardır:

1. Enflasyonla mücadele hedefine yönelik bir para politikasının uygulanması,
2. Bankacılık sektöründen başlamak üzere finansal sektörün mali yapısının güçlendirilmesi
3. Maliye politikalarında disiplinin sağlanması,
4. Ekonominin tüm birimlerinde verimlilik, esneklik ve şeffaflığın sağlanmasına yönelik yapısal düzenlemelerin (reformların) gerçekleştirilmesi,
5. Ekonomide rekabet ve verimliliğin artırılması.

Türkiye ekonomisi 2002 yılından sonra sürekli ve istikrarlı bir büyüme trendi yakalanmıştır. Bu dönemde ortalama büyüme hızı yüzde 7 olarak gerçekleşmiştir. Gayri safi yurtiçi hasıla 230 milyar dolardan 700 milyar dolara, kişi başına gelir ise 3,300 dolardan 10 bin dolara ulaşmıştır. AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında yedinci büyük ekonomi olan Türkiye dünyada onyedinci büyük ekonomidir.

Enflasyon oranı yüzde 60'lı düzeylerden yüzde 10'a düşmüştür. Kamu kesimi borçlanma gereğinin milli gelire oranı yüzde 13'ten yüzde 1'e gerilemiştir. Kamu kesiminin toplam borç stoku yüzde 90 düzeyinden yüzde 41'e inmiştir. Bütçe açığının milli gelire oranı yüzde 10 düzeyinden yüzde 2'ye gerilemiştir. Bu başarılı performans ile AB ekonomik kriterlerinin önemli bölümü karşılanmıştır.

Bu dönemde dış ticaret hacmi yaklaşık 4 kat artarak 300 milyar doları aşmıştır. Ekonominin dış açıklık düzeyini gösteren dış ticaret hacminin milli gelire oranı son yılda 11 puan artarak yüzde 42'ye yükselmiştir. Ne var ki dış ticaret hacmi Türkiye'nin aleyhine gelişmektedir. Bunda AB ile yapılan gümrük birliği anlaşması yanında, hızlı büyüme gayreti içinde olan ülkemizde yatırımlar için



yurtiçi tasarrufların yetersiz olması da önemli rol oynamıştır. Yurtiçi tasarruf oranının milli gelire oranı yüzde 17 düzeyindedir.

Bu nedenle milli gelirin yüzde 5'i düzeyinde yıllık dış kaynağa gereksinim duyulmaktadır. Son beş yıllık dönemde Türkiye'ye sermaye girişi hızla büyümüştür. Nitekim, 1990'lı yıllarda ortalama 4 milyar dolar olan yıllık net sermaye girişi 2007 yılı sonunda 50 milyar doları aşmıştır. Türkiye 2007 yılında sermaye girişi alan ülkeler arasında yüzde 2,5 oranında paya sahiptir. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları yıllık 1 milyar dolardan 20 milyar dolara, portföy yatırımları ise 500 milyon dolardan 10 milyar dolara yükselmiştir.

Ekonomide yaşanan hızlı büyüme, istikrar ve yatırımlardaki hızlanma istihdam artışı sağlamış, ancak işsizlik oranı yüzde 10 düzeyinde aynı kalmıştır. Bunun başlıca nedenleri, tarımda işgücü arz fazlasının ortaya çıkması, eğitim düzeyinin artması ve teknoloji ağırlıklı yatırımların artması nedeniyle verimlilik artışı olmuştur. Diğer bir faktör ise kayıtdışı faaliyetlerin büyüklüğüdür. Akademik çalışmalar, Türkiye'de kayıtdışının büyüklüğünün milli gelirin yüzde 30'u civarında olduğunu gösteriyor. Kayıtdışılık ile mücadele gündemdeki öncelikli konuların başında gelmektedir. Kayıtlı faaliyetin artırılması sadece vergi gelirlerindeki kayıpların önlenmesi için değil, rekabet ortamının iyileştirilmesi ve finansal sektörün büyütülmesi için de özel bir önem taşımaktadır.

Finansal sektör

Ekonomide faaliyet ortamının iyileşmesi, istikrar içinde yüksek bir büyüme hızının gerçekleşmesi, enflasyonun düşmesi ve kamu kesiminin kaynak talebinin milli gelire oranının gerilemesi yanında bankacılık sisteminde gerçekleşen yeniden yapılanma sektörün performansını çok olumlu yönde etkilemiştir.

Bankacılık sektöründe yeniden yapılandırma sürecinde, mali bünyesi zayıflamış olan bankalar sistem dışına çıkarılmış, kamunun sahip olduğu bankalar finansal ve operasyonel açıdan yeniden yapılandırılmış, özel bankaların mali bünyeleri güçlendirilmiş, bankacılık sektöründe gözetim ve denetimin etkinliğini artıracak, sektörü daha rekabetçi bir yapıya kavuşturacak yasal ve kurumsal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Ekonomik performansın iyileşmesi ile birlikte, finansal sektörün faaliyeti için daha iyi koşullar oluşmuş, özellikle bireysel müşterilerin finansal hizmetlere olan talebi artmıştır. Finansal kurumlara yönelik düzenlemelerin uluslararası standartlara benzer hale getirilmesi, sermaye hareketleri ve yeni yabancı banka girişleri sektörde rekabeti artırmıştır; maliyet etkinliği, fon yönetimi, nitelikli işgücü, verimlilik, elektronik teknolojisi ve risk yönetimi gibi konulara verilen önem artmıştır. Ayrıca pazarlama ve müşteri memnuniyeti öncelik kazanmış, bankalar ürün ve hizmetlerinde çeşitliliğin ve kalitenin artmasını hedefleyen politikalar benimsemişlerdir.

Türkiye'de finansal sektör henüz büyüme aşamasındadır ve bankacılık ağırlıklı bir yapıya sahiptir. Bankacılık sisteminin gayri safi yurtiçi hasılaya oranı yüzde 69 düzeyindedir. Hisse senetleri piyasasında şirketlerin piyasa değerinin gayri safi yurtiçi hasılaya oranı yüzde 26, tamamı kamuya ait tahvil ve bono piyasasının gayri safi yurtiçi hasılaya oranı ise yüzde 30'dur.



Türkiye'de bankalar işlevlerine göre üç gruba ayrılabilir. Bunlar mevduat bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları ve katılım bankalarıdır. Bankaların toplam sayısı 50'dir. Mevduat bankalarının toplam aktifler içindeki payı yüzde 90'ın üzerindedir.

Bankacılık sistemindeki yapılanmanın en olumlu yansıması kredi hacminin büyümesi olmuştur. Toplam kredi hacminin gayri safi yurtiçi hasılaya oranı son beş yılda yüzde 15'ten yüzde 34'e yükselmiştir. Son dönemde bireysel kredi talebinde hızlı bir artış olmuştur. Bununla birlikte hem kurumsal kredilerin hem de bireysel kredilerin gayri safi yurtiçi hasılaya oranı, AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında henüz çok küçüktür.

Bankacılık sisteminde yaşanan önemli bir değişiklik sahiplik yapısında gerçekleşmiştir. Yabancı sermayeli bankaların toplam aktifler içindeki payı 2002 yılında yüzde 3 iken 2007 yılında yüzde 25 olmuştur.

2002 yılında 16 milyar dolar olan özkaynaklar, 2007 sonunda 63 milyar dolara yükselmiştir. Sermaye yeterliliği rasyosu yüzde 17 düzeyindedir.

Teknik bilgi ve teknolojik yeniliklerde Türk bankaları dünya standartlarına yaklaşmışlar, Avrupa'daki bazı rakiplerinin önüne geçmişlerdir. Sektörde interaktif bankacılık, yüksek teknolojiye sahip ATM'ler, internet bankacılığı gibi teknoloji yoğun hizmetler sunulmaktadır. Gelişmiş elektronik bankacılık sistemleri ile ticaretin finansmanı, uluslararası bankacılık, fon yönetimi, sermaye piyasası aracılık faaliyetleri, toptan ve perakendeci bankacılık hizmetleri gibi birçok alanda sektör önemli büyüme potansiyeline sahiptir.

Teknolojik yatırımlara bağlı olarak iç denetim, raporlama, ödemeler, fon transferi gibi işlemlerde de önemli gelişmeler kaydedilmiş ve verimlilik artışı sağlanmıştır.

Bankaların 15 tanesinin hisseleri menkul kıymetler borsasında işlem görmektedir. Bankalar ve finansal sektördeki diğer şirketler, işlem hacmi ve piyasa değeri bakımından borsada önemli bir yere sahiptir. Finansal şirketlerin piyasa değeri toplam piyasa değerinin yüzde 35'ini oluşturmaktadır. Borsada 320 şirketin hisseleri işlem görmektedir. Bu şirketlerin piyasa değeri Haziran sonu itibarıyla 200 milyar dolar düzeyindedir. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası bölgenin en büyük borsasıdır.

Ekonomide yaşanan iyileşmeler ve Türkiye'nin bölgesindeki önemi

Reform sonrası dönemde yaşanan gelişmeler son derece ümit vericidir. Türkiye modern sanayi, ticaret ve tarım sektörleriyle büyüyen bir ekonomiye sahiptir. Aynı zamanda uluslararası entegrasyona açık ve dünyadaki en liberal döviz kuru rejimine sahip bir ülkedir. Türk lirası konvertible bir para birimidir. Türkiye'de finans sektöründe ve finans dışı sektörlerde kurumsal ve bireysel yabancı sermaye yatırımları serbesttir. Sermaye piyasalarında yabancı portföy yatırımlarının ticaretine yönelik bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Türkiye ekonomisi genç ve dinamik nüfus yapısı ile önemli bir büyüme potansiyeline sahiptir. Nüfusun yaklaşık yüzde 60'ı yirmi yaşın altındadır.



Türkiye aynı zamanda temel ihtiyaçlarını karşılayacak doğal kaynaklara ve yüksek teknolojiyi kullanabilecek genç ve eğitilmiş iş gücüne sahiptir. Orta döneme ilişkin ekonomik programa göre, ekonominin yüzde 5 oranında büyümesi, enflasyonun yüzde 5'in altına çekilmesi ve kamu kesimi borçlanma gereğinin yüzde 1'in altında kalması ve kamu borç stokunun yüzde 30 düzeyinde olması öngörülmektedir. Buna göre kişi başına gelirin 2011 yılında 12 bin doları aşması beklenmektedir. Nüfus artış hızının önceki yıllara göre yavaşlama eğiliminde olması ve ekonomideki reform sürecinin hızlanması dikkate alındığında bu hedefler gerçekçi görülmektedir.

Türkiye ekonomisi önemli bir değişim sürecinden geçmektedir. Özel sektörün kendine özgü yapısı ve özellikleri, makroekonomik göstergelerdeki iyileşmeler, devam eden yapısal reformlar ve AB'ye üyelik müzakerelerinin başlamış olması gelecek için olumlu beklentilerimizi desteklemektedir. Mevcut koşullar yapısal reformların sürdürülmesi ve tamamlanmasını desteklemektedir. Böylece hem iç piyasada hem de uluslararası alanda ticari faaliyet daha da artacaktır.

Türkiye bölgesel ve küresel anlamda, uluslararası ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine özel bir önem vermektedir. Uluslararası ekonomik işbirliğinde, Türkiye güvenilir ve güçlü bir ortaktır. Türkiye'nin siyasi, sosyal ve ekonomik yapısı, piyasaları, üretim gücü, dünya uygulamalarına yaklaşımı, altyapısı, kuralları ve kurumlarıyla pek çok açıdan, ekonomik özellikleriyle benzer grupta yer alan diğer ülkelerden daha olumlu özelliklere sahiptir. Türkiye finansal sektörde tecrübeye ve büyüme potansiyeline sahiptir. Enerji kaynaklarına çok yakındır ve bu kaynakların dağıtım kanalının en ekonomik ve stratejik yolu üzerindedir. Henüz gelişme aşamasında olan bölgesel ülkeler ile çok yakın ilişkileri vardır. Aynı zamanda AB'nin önemli bir ticari ortağıdır. Türkiye bölgesel olarak yüksek bir büyüme potansiyeli olan Balkanların en önemli üyesidir. İstanbul merkezli 3-4 saatlik uçuşta dünya nüfusunun yüzde 40, gelirin yüzde 50'sine sahip coğrafyanın tam merkezindedir. İstanbul Uzak Doğu ile Batı çalışma saatleri arasındaki avantajlı saat diliminde bulunmasından dolayı Uzak Doğu mali piyasalarının yerel saatleri ile saat 16'dan sonra işlem yapabilecekleri batıdaki tek açık piyasa İstanbul'dur.

Türkiye'nin ekonomik açıdan stratejik özellikleri, son on yılda daha iyi anlaşılmalı ve görülmeye başlanmıştır. Büyük iç pazarı ve büyüme potansiyeli yabancı yatırımcıların ilgisini Türkiye'ye yöneltmiştir. Bu dönemde hem finansal sektöre özel bir ilgi olmuştur, hem de finansal sektör daha özel bir konuma gelmiştir.

Türkiye Bankalar Birliği İstanbul'un zaten fiilen bir finansal merkez gibi kabul edildiği görüşünden yola çıkarak Türkiye'nin ve İstanbul'un uluslararası nitelikte bölgesel bir finansal merkez olması potansiyelinin araştırılması projesinin uygulamaya dönüştürülmesine katkıda bulunmak için uluslararası bir danışmanlık firmasına bir fizibilite raporu hazırlatmıştır.

Raporda böyle bir merkezi oluşturmanın mümkün olacağına ve yaratılabilecek potansiyel değerlerin nelerden kaynaklanacağına detaylı olarak yer verilmiştir. Finansal merkezler bazı temel alanlarda rekabet etmektedirler. Bunlar değerlendirildiğinde İstanbul'un rakiplerine göre önemli avantajlara sahip olduğu görülmektedir. Bu avantajlar arasında, nitelikli işgücü havuzu ve gelişen



yerel/bölgesel ekonomik büyüme konularında İstanbul'un dikkat çekici bir potansiyele sahip olması ilk sıralarda gelmektedir. Buna ek olarak, İstanbul düşük iş yapma maliyeti ve çekici yaşam tarzı ile de dikkat çekmektedir.

Uluslararası ekonomide yeni trend

Değerli Konuklar,

Yeni dönemdeki en önemli ve en stratejik faktör ekonomide artan uluslararası rekabettir. Bu her ülkenin, her vatandaşın ve her girişimcinin arzusudur. Bu stratejinin başarısı hem sosyal hem yapısal dinamikler açısından doğru politikaların seçilmesine ve reformların eşzamanlı olarak uygulanmasına bağlıdır. Güçlü ekonomik yapı doğru politikalar ve etkin uygulama istikrarlı büyümenin ön koşullarıdır. Dünyadaki yeni ekonomik yapı serbestleşme süreci ve uluslararası ticaretin ve ekonomik ilişkilerin dünya ölçeğinde gelişmesi için çok önemli bir yapı oluşturmuştur. Sanayileşmiş ülkeler bu süreci küresel boyutta geliştirme ve 1980 sonrasında gelişmekte olan ülkelerin de katılımıyla küreselleşme sürecini daha da hızlandırma gayreti içinde olmuşlardır. Üretim ve piyasalar doğrudan sermaye yatırımlarındaki artışa bağlı olarak küresel nitelik kazanmışlar, özellikle uluslararası sermaye hareketleri hızlanmış ve finans piyasaları küresel anlamda gelişmiştir.

Yüzyılın son çeyreğindeki uluslararası ekonomik gelişmelere bakıldığında, en büyük etki yaratan gelişmelerin liberal ekonomi politika uygulamaları, ülkeler arasındaki işbirliğinin ve gelişmekte olan ülkelere olan özel sermaye hareketlerinin artması, teknolojik gelişmeler ve finansal piyasalarda meydana gelen hızlı gelişmelerin olduğu görülmektedir.

Diğer yandan, dünya finansal sistemi önemli krizlerle karşı karşıya kalmıştır. Yaşanan finansal krizlerle, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin finansal sektörlerinin sağlam bir şekilde oluşturulmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede uluslararası işbirliğini öngören çabalar artmıştır. Değerli konuklar, son aylarda yaşananlar ekonomide ve finansal sektörde performansın iyileşerek sürdürülmesinde fiskal istikrarı, fiyat istikrarını ve finansal istikrarı aynı anda gözetilen bir ekonomi politikasının kararlılıkla uygulanmasının önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Uluslararası ekonomik ilişkilerin arttığı bir ortamda sadece ulusal değil, uluslararası alanda da istikrarın ve büyümenin uluslararası ekonomik ilişkiye katılan tüm ülkeler açısından ne kadar önemli olduğu bir kez daha gözlemlenmiştir.

Dünya ekonomisinde çok ciddi bir süreç yaşanmaktadır. Mevcut veriler, uluslararası gelişmelere ilişkin ileriye yönelik gerçekçi ve olumlu tahminler yapılması için henüz yeterli ve ümit verici değildir. Sorunların yaşandığı ülkelerin ve uluslararası kuruluşların açıklamaları ve alınan önlemler çok yönlü olarak değerlendirilmelidir. Yatırımcıların daha seçici davranmaya başladığı ve risklerin değerlendirilmesinin değiştiği bir dönemde finansal sektörün sağlıklı olarak işlemesi ve ekonomik dengelerin sağlanması yönündeki adımlar çok ciddi bir öneme sahiptir.



Bu yapılırken, kuralların ve uygulamaların piyasaların daha iyi işlemedi yönünde olmasına gayret edilmelidir. Kritik olan başta finansal sektör olmak üzere tüm faaliyetlerin doğru raporlanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetlenmesidir. Böylece karar alıcılar açısından risklerin daha iyi hesaplanması ve yönetilmesi mümkün olabilecektir. Bu açıdan bakıldığında, bu toplantıda, yakın dönemde yaşanan gelişmelerde ön plana çıkan ekonomik faaliyetlerin doğru muhasebeleştirilmesi, raporlanmasına ve derecelendirilmesine ilişkin tartışmaların bundan sonra alınacak önlemlere ışık tutacağına inanıyorum.

Kongrenin yararlı olmasını dilerim. Güzel ülkemde hoşça vakit geçirmenizi ve çok güzel duygular ile ayrılmanızı dilerim. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.